

ЕКОЛОГО- ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЕНЕРГООЩАДНИХ ПРОЄКТІВ

Новікова О.С.

Сумський національний аграрний університет

Економічне зростання супроводжується збільшенням обсягів залучення виробничих та природних ресурсів, у тому числі енергетичних.

Зменшення енергоспоживання на одиницю ВВП у економічно розвинених країнах супроводжується переходом до використання енергоресурсів іншої кращої якості. Використання якісних енергоносіїв, у тому числі і втілених у новітніх знаряддях праці, а не будь-які технологічні зміни у виробництві є основним фактором, який визначає параметри сталого соціально-економічного розвитку. Відмова національних підприємств від традиційних енерговитратних виробничих процесів має стати передумовою для технічного і технологічного переозброєння економіки і отримання конкурентних переваг на світовому ринку.

Сучасна економічна наука визнала, що економічні агенти часто приймають не найкращі а посередні рішення внаслідок суттєвої асиметричності інформації. Часто енергоефективні проекти, що в розрахунках демонструють відмінні еколого-економічні показники, не сприймаються широким загалом.

Серед основних причин переоцінки вигідності екопроектів виділяють дві групи факторів: прихована вартість енергоефективних інновацій, що спершу не враховується і надалі збільшує витрати за проєктом; ефект зворотної віддачі, коли потенційний розмір енергоощадності перебільшується.

Серед таких прихованих витрат є прямі виробничі витрати, пов'язані наприклад з підвищеними вимогами до якості обслуговування та кращої кваліфікації персоналу для роботи з «розумним» енергоощадним обладнанням; а також транзакційні витрати, до яких відносять ринкові або зовнішні – вартість пошуку інформації, консультацій, прийняття рішень та моніторингу виконання. Серед внутрішніх транзакційних витрат виділяють необхідність створення нових організаційних структур та контроль за ходом впровадження.

Ефекти зворотної віддачі включають:

- ефект втіленої енергії, коли виробництво енергоефективного обладнання також потребує витрат енергії (сонячні батареї);
- ефект збільшення витрат, коли споживач витрачає зекономлені кошти на придбання інших енергоємних товарів;
- ефект обсягів виробництва, коли виробники витрачають зекономлені ресурси на виробництво, залучаючи інші ресурси та збільшуючи обсяг виробництва. При цьому збільшення пропозиції галузі може дати поштовх суміжним галузям;
- композиційний ефект – коли впровадження енергоефективних технологій приведе до падіння попиту на енергоресурси та цін на них. Це спровокує розвиток енергоємних виробництв;
- енерго-ринковий ефект – коли масштабне впровадження енергозбереження зменшить ціни на енергоносії і стимулюватиме ріст споживання, збільшення реального доходу, що стимулюватиме інвестиції.

Ці ефекти зазвичай скорочують привабливість екологічно-орієнтованих

проектів і вимагають додаткових зусиль для їх впровадження.

Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 22–24 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 95-96.